

Први потпредседник Владе Србије и министар спољних послова Ивица Дачић присуствовао је данас свечаном отварању изложбе „Српски добровољци из САД – допринос Пупина и Вилсона у мобилизацији и Версајском миру“ и промоцији књиге „Када се вијорила српска застава на Белој кући“.

Министар Дачић изразио је задовољство што присуствује скупу посвећеном позитивним примерима српско-америчке сарадње, двојци великана професору Михајилу Пупину и председнику Вудро Вилсону, који су својим достигнућима, активизмом и политичким деловањем оставили дубок траг и задужили не само два народа - српски и амерички, већ и читаво човечанство.

„Сједињене Америчке Државе и Србија делиле су кроз историју заједничке вредности и удружено се бориле за очување слободарских начела и цивилизацијских достигнућа. Ипак и поред тога, друга половина 20. века донела је велике изазове и значајне несугласице у српско-америчким односима. Зато је важно да изнова истичемо позитивне аспекте наше заједничке прошлости, како би данас биле промењене неке погрешне перцепције које смо креирали једни о другима.“

Професор Пупин био је интегрисан у америчко друштво као научник светског гласа, али је постао готово једнако познат и као елоквентан, препознатљив и доследан представник Краљевине Србије, касније Краљевине Југославије и Срба у Сједињеним Америчким Државама. Године 1912. именован је за почасног конзула Краљевине Србије у Сједињеним Америчким Државама са седиштем у Њујорку, а Пупин је са те позиције у великој мери допринео успостављању међудржавних и ширих друштвених српско-америчких веза. Као веома угледан научник и грађанин САД-а, учинио је много да обезбеди америчку подршку Краљевини Србији током Првог светског рата.

Министар је подсетио да се Вудро Вилсон веома дуго залагао за обнову Србије као независне државе и њен излаз на море, што је био захтев који је постао део и његових

чувених 14 тачака из 1918. године. До које мере је био наклоњен Србији видљиво је и у телеграму који је исте године упутио председнику Владе Краљевине Србије Николи Пашићу, а у којем Вудро Вилсон пише да је "сигуран да се правда за Србију налази у врху приоритета сваког мислећег и патриотског становника Сједињених Држава".

На пријатељство Пупина и Вилсона, али и на размере поштовања које је указано српском народу, подсећа вероватно и најдирљивији моменат у српско-америчким односима када се 28. јула 1918. године српска застава завијорила на Белој кући. Тог дана је у црквама широм САД прочитано, а у свим утицајним дневним новинама и објављено, саопштење америчког председника Вилсона који је, дирнут великим жртвама и херојским делима, изразио дивљење „одважном српском народу”.

Шеф српске дипломатије овим приликом је посебно истакао и подсетио да му је била изузетна част што је 2018. године имао прилику да и у Вашингтону, у Конгресу САД и у Београду, обележи овај датум, присећајући се са америчким партнерима савезништва наша два народа.

Разумевање које је постојало између Михајила Пупина и председника Вилсона значајно је допринело остварењу преговарачких циљева наше државне делегације на Париској мировној конференцији. Професор Пупин је био једна врста придруженог и врло преданог незваничног члана, који је у Париз дошао на позив Николе Пашића. Пупиново пријатељство са председником Вилсоном, као и чињеница да је лично познавао водеће чланове америчке делегације, знатно су помогли представницима Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца у преговорима о неким од кључних питања.

Министар је подсетио и да је Пупин био истакнути представник тадашње српске дијаспоре у САД. Подсетио је да су српску дијаспору чинили не само људи попут професора Пупина или Николе Тесле, већ и Џорџ Фишер тј. Ђорђе Шагић, који је пре више од 200 година као српски устаник кренуо у Америку и учествовао у „Тексашкој револуцији”, али и Давид Вујић, који је 60-их и 70-их година радио на програму Аполо и многи други који су оставили, или и данас остављају значајан траг у Сједињеним Америчким Државама.

„Сви заједно морамо бити ангажовани како бисмо припаднике српске дијаспоре у Сједињеним Америчким Државама подстакли да своје капацитете, познанства, контакте или ресурсе ангажују на линији оног патриотизма и љубави према старом завичају”, закључио је министар Дачић.

Интегрална верзија говора министра Дачића:

„Поштоване даме и господо,
Ваша екселенцијо,

Част ми је и задовољство што имам прилику да вам се обратим на скупу посвећеном позитивним примерима српско-америчке сарадње, али и двојци великана професору Михајилу Пупину и председнику Вудроу Вилсону, који су својим достигнућима, активизмом

и политичким деловањем оставили дубок траг и задужили не само два народа - српски и амерички, већ и читаво човечанство. Овакви догађаји имају за циљ да боље спознамо на који начин историјски контекст и искуства наших савезништава из прошлости могу да допринесу разумевању актуелног тренутка и помогну да сагледамо будуће правце развоја наше сарадње. Сједињене Америчке Државе и Србија делиле су кроз историју заједничке вредности и удружено се бориле за очување слободарских начела и цивилизацијских достигнућа. Ипак и поред тога, друга половина 20. века донела је велике изазове и значајне несугласице у српско-америчким односима. Зато је важно да изнова истичемо позитивне аспекте наше заједничке прошлости, како би данас биле промењене неке погрешне перцепције које смо креирали једни о другима.

Управо позитивни симболи попут пријатељства професора Пупина и председника Вилсона имају немерљив допринос у превазилажењу евентуалног неразумевања. Професор Пупин био је интегрисан у америчко друштво као научник светског гласа, али је постао готово једнако познат и као елоквентан, препознатљив и доследан представник Краљевине Србије, касније Краљевине Југославије и Срба у Сједињеним Америчким Државама. Године 1912. именован је за почасног конзула Краљевине Србије у Сједињеним Америчким Државама са седиштем у Њујорку, а Пупин је са те позиције у великој мери допринео успостављању међудржавних и ширих друштвених српско-америчких веза. Као веома угледан научник и грађанин САД-а, учинио је много да обезбеди америчку подршку Краљевини Србији током Првог светског рата. Његове активности биле су и дипломатске и политичке, а организовао је и прикупљање новчане и медицинске помоћи за Краљевину Србију током Балканских ратова и за време Великог рата.

Михајило Пупин је без сумње значајано утицао на обликовање политичких ставова и на стварање симпатија које је тадашњи амерички председник изражавао према Србији и српском питању. Желео бих да подсетим да се Вудро Вилсон веома дуго залагао за обнову Србије као независне државе и њен излаз на море, што је био захтев који је постао део и његових чувених 14 тачака из 1918. године. До које мере је био наклоњен Србији видљиво је и у телеграму који је исте године упутио председнику Владе Краљевине Србије Николи Пашићу, а у којем Вудро Вилсон пише да је "сигуран да се правда за Србију налази у врху приоритета сваког мислећег и патриотског становника Сједињених Држава".

На пријатељство Пупина и Вилсона, али и на размере поштовања које је указано српском народу, подсећа вероватно и најдирљивији моменат у српско-америчким односима када се 28. јула 1918. године српска застава завијорила на Белој кући. Тог дана је у црквама широм САД прочитано, а у свим утицајним дневним новинама и објављено, саопштење америчког председника Вилсона који је, дирнут великим жртвама и херојским делима, изразио дивљење „одважном српском народу". Осим српске, на Белој кући вијорила се само још само још једна, француска застава и то на сто тридест прву годишњицу пада Бастиље 1920. године. Увек са поносом истичем да ми је била изузетна част што сам 2018. године имао прилику да и у Вашингтону, у Конгресу САД и у Београду, обележим овај датум, присећајући се са америчким партнерима савезништва наша два народа.

Разумевање које је постојало између Михајила Пупина и председника Вилсона значајно је допринело остварењу преговарачких циљева наше државне делегације на Париској мировној конференцији. Професор Пупин је био једна врста придруженог и врло преданог незваничног члана, који је у Париз дошао на позив Николе Пашића. Пупиново пријатељство са председником Вилсоном, као и чињеница да је лично познавао водеће чланове америчке делегације, знатно су помогли представницима Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца у преговорима о неким од кључних питања. Да овде посебно наведемо разграничење са Румунијом у Банату, затим веома тешко и компликовано питање Далмације и односа са Италијом, затим доделу Бледа тадашњој Краљевини СХС и друго. Несумњиво можемо назрети и његов допринос и утицај на председника Вилсона да безрезервно подржи право на самоопредељење југословенских народа, које је потврђено и у дипломатској ноти коју је амерички председник проследио аустроугарској Влади, а у којој је поручено да Сједињене Америчке Државе у потпуности уважавају право Југословена да сами одлуче каво ће место заузети у породици народа.

На крају, не смемо занемарити да је Пупин био истакнути представник тадашње српске дијаспоре у Сједињеним Америчким Државама. Подсетио бих да су српску дијаспору чинили не само људи попут професора Пупина или Николе Тесле, већ и Џорџ Фишер тј. Ђорђе Шагић, који је пре више од 200 година као српски устаник кренуо у Америку и учествовао у „Тексашкој револуцији“, али и Давид Вујић, који је 60-их и 70-их година радио на програму Аполо и многи други који су оставили, или и данас остављају значајан траг у Сједињеним Америчким Државама. Зато је неопходно да уложимо додатне напоре како бисмо привукли наше људе из дијаспоре, који и у овом тренутку могу имати незамењиву улогу у придобијању америчке подршке за остваривање актуелних српских интереса. Сви заједно морамо бити ангажовани како бисмо припаднике српске дијаспоре у Сједињеним Америчким Државама подстакли да своје капацитете, познанства, контакте или ресурсе ангажују на линији оног патриотизма и љубави према старом завичају, како је то чинио и велики Михаило Пупин.